

Результати гендерного аналізу бюджетної програми
(КПКВК 1014010, Фінансова підтримка театрів)
робочої групи Житомирської області у 2019 році

1. Період дії бюджетної програми, охоплений гендерним аналізом

В області функціонує 2 театри, які знаходяться в місті Житомирі та отримують фінансову підтримку з обласного бюджету:

Комунальне підприємство "Житомирський академічний український музично-драматичний театр ім. І.А.Кочерги" Житомирської обласної ради (далі – муздрамтеатр);

Комунальний заклад "Житомирський академічний обласний театр ляльок" Житомирської обласної ради (далі – театр ляльок).

Гендерним аналізом охоплено діяльність театрів за 2017-2018 роки та частково за лютий-березень 2019 року.

2. Перелік державних послуг, що надаються в межах бюджетної програми, цільові групи надавачів та отримувачів державних послуг (в тому числі потенційні)

Діяльність театрів регламентується галузевим Законом України «Про театри і театральну справу», статутами, які затверджені Житомирською обласною радою, іншими нормативно-правовими актами.

Театр – заклад культури (підприємство, установа чи організація) або колектив, діяльність якого спрямована на створення, публічне виконання та публічний показ творів театрального мистецтва

Театральне мистецтво – вид мистецтва, особливістю якого є художнє відображення життя за допомогою сценічної дії акторів перед глядачами.

Метою основної діяльності театру є розвиток театрального мистецтва і театральної справи, формування та задоволення потреб населення в театральному мистецтві. Основна діяльність театру не має на меті одержання прибутку.

Видами основної діяльності театру є:

створення, публічне виконання та публічний показ театральних вистав, інших творів театрального мистецтва на власній сцені (сценах) та на гастролях,

організація мистецьких фестивалів, конкурсів, оглядів, а також реалізація квитків на зазначені заходи;

підготовка театральних постановок, театральних концертних програм та інших заходів на основі договорів з юридичними та фізичними особами для їх публічного виконання чи публічного показу на власній чи орендованих сценах з додержанням прав авторів та виконавців ролей (партій) відповідно до законодавства про авторське право та суміжні права;

організація стажувань усіх категорій працівників театрів;

надання організаціям на основі договорів постановочних послуг, сценічних постановочних засобів для проведення вистав, концертів;

виготовлення на замовлення юридичних та фізичних осіб предметів художнього оформлення театральних постановок, концертів;

надання власної сцени іншим театрам для проведення гастрольних заходів, спільних театральних проектів та програм;

підготовка, тиражування та реалізація інформаційно-довідникових і рекламних матеріалів, копій відеоматеріалів та фонограм, пов'язаних з діяльністю театру, з додержанням прав авторів та виконавців ролей (партій) відповідно до законодавства про авторське право і суміжні права.

Обидва театри мають власні спеціалізовані приміщення в центрі м.Житомира на відстані менше 1 км один від одного.

Таблиця 2.1.

Інформація про приміщення театрів Житомирської області*.

Назва закладів	Загальна площа приміщень м2	Кількість глядацьких залів од	Площа глядацьких залів м2	Комерційна місткість глядацьких залів од.
Муздрамтеатр	9138	2	615/110	657 / 64
Театр ляльок	1561	1	372	200
Усього	10699	3	1097	921

*Джерело: інформація театрів

Слід зазначити, що приміщення театрів, враховуючи значний термін експлуатації (муздрамтеатр – 1966 року, театр ляльок – 1905 року), потребують проведення певних видів ремонтних робіт та осучаснення. Більшість театрального обладнання також потребує модернізації та оновлення. Вказане

свідчить про наявність проблем щодо забезпечення належних умов для роботи персоналу театрів, підготовки і демонстрації якісного та сучасного продукту, а також комфортних умов для перебування глядачів. З метою покращення матеріально-технічного стану будівель театрів протягом 2017-2018 років з обласного бюджету було виділено 2,6 млн грн на виготовлення проектно-кошторисної документації та часткове проведення реставраційно-ремонтних робіт.

У 2018 році штатна чисельність працівників театрів становила 220 одиниць, у тому числі муздрамтеатр – 168, театр ляльок – 52. Фактична чисельність – 203 особи, в тому числі жінок – 117, або 57,7 відсотка, чоловіків – 86, або 42,3 відсотка.

Таблиця 2.2.

Інформація про розподіл працівників театрів за посадами та статтю у 2018 році по Житомирській області*.

Назва закладів	Загальна кількість		з них							
			Адміністративно-управлінський персонал		Артистичний персонал		Художній персонал		Інші	
	осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%
Муздрамтеатр	150	100	23	15,4	64	42,6	19	12,7	44	29,3
жінки	88	58,7	16	10,7	35	23,3	9	6	28	18,7
чоловіки	62	41,3	7	4,7	29	19,3	10	6,7	16	10,6
Театр ляльок	53	100	8	15,1	13	24,5	4	7,6	28	52,8
жінки	29	54,7	7	13,2	7	13,2	1	1,9	14	26,4
чоловіки	24	45,3	1	1,9	6	11,3	3	5,7	14	26,4
Усього	203	100	31	15,3	77	37,9	23	11,3	72	35,5
жінки	117	57,7	23	11,4	42	20,7	10	4,9	42	20,7
чоловіки	86	42,3	8	3,9	35	17,2	13	6,4	30	14,8

*Джерело: інформація театрів

Вищу освіту мають 51 відсоток працівників (і жінки і чоловіки), середню спеціальну освіту мають 36 відсотків (жінки – 28 відсотків, чоловіки – 47 відсотків). Серед артистичного персоналу 17 відсотків мають найвищу кваліфікаційну категорію – провідний майстер сцени (жінки – 19%, чоловіки – 14%), 43 відсотка – вищу категорію (жінки та чоловіки однаково), 29 відсотків – 1 категорію (жінки – 31%, чоловіки – 26%) та 11 відсотків – 2 категорію (жінки – 7%, чоловіки – 17%). Тобто жінки-артистки мають дещо вищу

кваліфікаційну категорію ніж чоловіки. Із загальної кількості артистичного та художнього персоналу 12 відсотків мають звання заслужених артистів (діячів, працівників), серед жінок-артисток – 9 осіб (17 відсотків всіх жінок в театрах), серед чоловіків – 3 (6 відсотків).

Таблиця 2.3.

Інформація про розподіл працівників театрів за віком та статтю у 2018 році по Житомирській області*.

Назва закладів	Загальна кількість		з них віком (років)									
			до 29		30-39		40-49		50-59		понад 60	
	осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%
Муздрамтеатр	150	100	25	16,7	47	31,3	51	34	19	12,7	8	5,3
жінки	88	58,7	16	10,7	27	18	30	20	10	6,7	5	3,3
чоловіки	62	41,3	9	6	20	13,3	21	14	9	6	3	2
Театр ляльок	53	100	4	7,6	15	28,3	8	15	17	32,1	9	17
жінки	29	54,7	2	4,8	5	9,5	4	7,5	14	26,4	4	7,5
чоловіки	24	45,3	2	3,8	10	18,8	4	7,5	3	5,7	5	9,5
Усього	203	100	29	14,3	62	30,5	59	29,1	36	17,7	17	8,4
жінки	117	57,7	18	8,9	32	15,8	34	16,8	24	11,8	9	4,4
чоловіки	86	42,3	11	5,4	30	14,7	25	12,3	12	5,9	8	4

*Джерело: інформація театрів

За віковими категоріями працівників між закладами прослідковується певна відмінність. Якщо в муздрамтеатрі 48 відсотків працівників у віці до 39 років, то в театрі ляльок 49,1 відсотка працівників у віці 50 років і старше. В муздрамтеатрі найбільша чисельність жінок і чоловіків у віковій категорії від 40 до 49 років (20 та 14 відсотків відповідно). В театрі ляльок жінок найбільше в категорії 50-59 років (26,4 відсотка), чоловіків – у віці 30-39 років (18,8 відсотка).

Протягом 2018 року двома театрами показано 825 вистав, в тому числі муздрамтеатром – 255, театром ляльок – 570. В репертуарах театрів протягом року було 38 вистав (6 нових – 16 відсотків) та 32 вистави (3 нових – 9 відсотків) відповідно.

Муздрамтеатр в репертуарі має 15 вистав для дітей (39 відсотків). Всього за 2018 рік показано 134 дитячі вистави (51 відсоток до загальної кількості). Дитячі вистави, в основному казки, тривалістю 75 хвилин та ігрові програми – 30 хвилин, як правило, демонструються в першій половині дня до 13-00 по

суботах та в період зимових канікул щоденно крім неділі. Дітям до 5 років (які не займають окремого місця) дозволяється безкоштовний перегляд дитячих денних вистав. Для дорослих вистави показуються у вечірній час (18-30, 19-00) тривалістю 90-120 хвилин (діти до 14 років на вечірні вистави не допускаються). Більшість вистав для дорослих у 2018 році (75 вистав – 62 відсотка) – це комедії музичні та ліричні. На стаціонарі за 2018 рік показано 236 вистав (93 відсотка), з них на великій сцені – 205 та на малій – 31. Протягом 2018 року муздрамтеатр гастролював в межах області 11 днів та показав за цей час 19 вистав. Всього гастролями охоплено 5 міст обласного значення (з 5) та 5 з 23 районів області, в яких показано по 1-2 вистави.

Театр ляльок у своєму репертуарі у 2018 році мав виключно вистави для дітей (казки, повчальні уроки та інтерактивні програми), з них 3 вистави спрямовані на глядача від 6-7 років, решта 29 – віком від 3-4 років. Слід відмітити, що більшість вистав в театрі ляльок відвідують організовані групи дітей (садочки та школи). Початок більшості вистав ранком (10-12 год), деякі в обідню пору (13-15 год). На стаціонарі за 2018 рік показано 262 вистав (46 відсотків). Протягом 2018 року театр ляльок гастролював в межах області 95 днів та показав за цей час 308 вистав. Всього гастролями охоплено 5 міст обласного значення (з 5) та 19 з 23 районів області.

Таблиця 2.4.

**Інформація про вистави, показані театрами за 2018 рік
по Житомирській області*.**

Показники	Кількість вистав		Місткість глядацьких залів	Кількість глядачів		Середня кількість глядачів на виставі	Середня завантаженість залів
	од	%		осіб	%		
Муздрамтеатр	255	100	721	95 900	100		
стаціонар	236	92,5	721	91 300	95,2		
-велика сцена	205	80,4	657	89 800	93,6	438	66,7
-мала сцена	31	12,2	64	1 500	1,6	48	75,6
гастролі	19	7,5		4 600	4,8	242	
Театр ляльок	570	100	200	34 400	100		
стаціонар	262	46	200	16 000	46,5	61	30,5
гастролі	308	54		18 400	53,5	60	
Усього	825	100	921	130 300	100		
стаціонар	498	60,4	921	107 300	82,3		
гастролі	327	39,6		23 000	17,7		

*Джерело: інформація театрів

В приміщенні театру ляльок щороку відбуваються гастролі інших театрів. Так у 2017 року гастролювали 7 театрів, які показали 62 вистави, у 2018 році – 4 театри (28 вистав).

Враховуючи загальну кількість місць у залах театрів – 921 од., з розрахунку на 10 тис. населення в області розгорнуто 7 місць (по Україні – 11). За 2018 рік відвідало вистави 130,3 тис. глядачів, тобто в середньому розрахунково 11 зі 100 мешканців області відвідали театри (по Україні – 15). При цьому слід відмітити, що 196 гастрольних вистав (59,9 відсотків із 327) відбулись в м.Житомирі, де кількість глядачів склала 10218 осіб (44,4 відсотка всіх глядачів на гастролях). Тобто, можливості доступу до театрального мистецтва є неоднаковими, адже мешканці з інших населених пунктів області не мають такої змоги, як мешканці міста Житомира, отримати відповідну культурну послугу. Так у 2018 році з 27 адміністративно-територіальних одиниць області (крім м.Житомира це 4 міста обласного значення та 23 райони) театри з гастролями 4 райони взагалі не відвідували, у 7 районах та 1 місті були лише один раз, у 6 районах та 3 містах були 2-3 рази, у 4 районах були 5-7 раз. Слід зазначити, що через неповну завантаженість залів театрів глядачами в стаціонарних умовах є потенційна можливість відвідування вистав мешканцями не з міста Житомира. Однак, через графік роботи театрів (зазвичай показ вистав в муздромтеатрі з 19 до 21 години, театрі ляльок з 10 до 12) та наявні транспортні проблеми (значні відстані, графік руху) вказана можливість є умовно доступною для навколишніх територій і майже не доступна для віддалених, особливо це стосується сільського населення.

З метою дослідження розподілу глядачів за статево-віковими групами проведено аналіз окремих інформацій про роботу муздромтеатру (анкетування проведено щоденно протягом лютого-березня 2019 року). Результати засвідчили, що лише 3,1 відсотка загальної їх кількості складають відвідувачі у віці до 5 років, у тому числі в цій категорії 56,9 відсотків – дівчата, 43,1 відсотка – хлопці. Згідно статистичних даних, питома вага вказаної вікової групи у загальній чисельності постійного населення Житомирської області у 2018 році становила 5,5 відсотка, співвідношення між дівчатами та хлопцями – 48,6 на 51,4 відсотка відповідно.

Більшу питому вагу у структурі глядачів – 32,8 відсотка займає вікова категорія дітей від 6 до 14 років, частка вказаної вікової групи у загальній

чисельності постійного населення становить 11,2 відсотка. Хлопців у зазначеній групі відвідувачів вже більше – 49,6 відсотка, але цей показник не відповідає їх частці (51,5 відсотка) у вказаній статеві-віковій групі всього населення.

Глядачі у віці від 15 років до 25 років складають 10,9 відсотка загальної їх кількості, питома вага у загальній чисельності постійного населення – 10,6 відсотка, при цьому частка дівчат (жінок) в цій категорії становить вже 60,9 відсотка, хоча їх частка у віковій структурі населення області – 48,8 відсотка.

Найбільша кількість глядачів муздрамтеатру або 41,7 відсотка загальної їх кількості складають відвідувачі у віці від 26 до 44 років, у тому числі в цій категорії 75,6 відсотків – жінки, 24,4 відсотка – чоловіки. Згідно статистичних даних, питома вага вказаної вікової групи у загальній чисельності постійного населення Житомирської області у 2018 році становила 29,6 відсотка, співвідношення між дівчатами та хлопцями – 49,5 на 50,5 відсотка відповідно.

Відвідування театру віковою групою від 45 до 60 років (питома вага вказаної вікової групи у загальній чисельності постійного населення - 20,6%) складає 10 відсотків, з яких знову більшість - 69 відсотків глядачів становлять жінки, їх частці у віковій структурі відповідає 53,1 відсотка.

Глядачі у віці понад 60 років становлять лише 1,6 відсотка всіх відвідувачів, (питома вага вказаної вікової групи у загальній чисельності постійного населення - 22,5%) переважна більшість - 90,9 відсотка жінки.

Аналіз окремих інформацій про роботу театру ляльок (анкетування проведено щоденно протягом лютого-березня 2019 року) щодо розподілу глядачів за статеві-віковими групами свідчить, що 42,2 відсотка загальної їх кількості складають відвідувачі у віці до 5 років, у тому числі в цій категорії 49 відсотків – дівчата, 51 відсоток – хлопці. Згідно статистичних даних, питома вага вказаної вікової групи у загальній чисельності постійного населення Житомирської області станом у 2018 році становила лише 5,5 відсотка, співвідношення між дівчатами та хлопцями – 48,6 на 51,4 відсотка відповідно. Слід зазначити, що для відвідувачів театру у віці до 2 років, які не займають окремого місця, передбачено безкоштовне відвідування вистав.

Найбільшу питому вагу у структурі глядачів – 45,3 відсотка займає вікова категорія від 6 до 14 років. Хлопців у зазначеній групі відвідувачів вже

меншість – 49,1 відсоток, що не відповідає їх частці (51,5 відсотка) у вказаній статеві-віковій групі всього населення.

Глядачі у віці від 15 років і старше складають лише 12,5 відсотка загальної їх кількості при цьому частка дівчат (жінок) в цій категорії становить вже 77,2 відсотка. Відвідування театру даною віковою групою переважно пов'язане із супроводом глядачів молодшого віку. В цілому розподіл глядачів за статтю в театрі ляльок складає 53,4 відсотка дівчат/жінок та 46,6 відсотка хлопців/чоловіків.

Таблиця 2.5.

Інформація про розподіл глядачів театрів за віком та статтю (згідно даних анкет за лютий-березень 2019 року) по Житомирській області*.

Назва закладів	Загальна кількість		з них віком (років)											
			до 5 років		6-14		15-25		26-44		45-60		понад 60	
	осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%
Муздрамтеатр	8427	100	260	3,1	2760	32,8	921	10,9	3513	41,7	841	10	132	1,5
жінки	5454	64,7	148	1,8	1390	16,5	561	6,6	2655	31,5	580	6,9	120	1,4
чоловіки	2973	35,3	112	1,3	1370	16,3	360	4,3	858	10,2	261	3,1	12	0,1
Театр ляльок	3440	100	1452	42,2	1560	45,4	104	3,0	195	5,7	112	3,2	17	0,5
жінки	1836	53,4	713	20,7	794	23,1	78	2,2	154	4,5	89	2,6	9	0,3
чоловіки	1604	46,6	741	21,5	766	22,3	27	0,8	41	1,2	23	0,6	8	0,2
Усього	11867	100	1712	14,5	4320	36,4	1025	8,6	3708	31,2	953	8	149	1,3
жінки	7290	61,4	861	7,3	2184	18,4	639	5,4	2809	23,6	669	5,6	129	1,1
чоловіки	4577	38,6	853	7,2	2136	18	387	3,2	899	7,6	284	2,4	20	0,2

*Джерело: інформація з анкетування театрів

Досліджуючи умови перебування глядачів в муздрамтеатрі встановлено проблему гендерного характеру. Відповідно до затверджених наказом Державного комітету України з будівництва та архітектури від 27.09.2005 №171 «Про прийняття та надання чинності ДБН В.2.2-16-2005 "Культурно-видовищні та дозвіллеві заклади» державних будівельних норм кількість санітарних вузлів в театрах визначаються розрахунком виходячи із співвідношення кількості чоловіків і жінок 1:2. Кількість приладів у санвузлах слід приймати: один умивальник на 60 осіб; у чоловічих – один унітаз і два пісуари на 70 осіб; у жіночих – один унітаз на 20 осіб. Інформацію про кількість санітарних вузлів в муздрамтеатрі наведено в таблиці.

Таблиця 2.6.

Інформація про кількість приладів у санвузлах по муздрамтеатру*.

Назва приладу	Кількість глядачів (згідно потужності (2:1))		Кількість приладів у санвузлах розрахунково згідно ДБН		Фактична кількість приладів у санвузлах		Різниця	
	жінки	чоловіки	жіночі	чоловічі	жіночі	чоловічі	жіночі	чоловічі
Умивальник	481	240	8	4	4	4	-4	0
Унітаз			24	3	7	5	-17	+2
Пісуар				7		12		

*Джерело: ДБН В.2.2-16-2005, інформація театрів

Як видно із даних таблиці, ситуація із санітарними умовами в муздрамтеатрі для жінок не відповідає нормам, що фактично підтверджується постійними чергами до жіночих вбиралень під час роботи театру. Щодо театру ляльок, санітарні вузли також не відповідають нормативам. Так, приміщення обладнане 2 умивальниками і 4 санвузлами: 2 для жінок та 2 для чоловіків. Однак, враховуючи середню завантаженість залу (30%) та співвідношення між чоловіками/хлопцями і жінками/дівчатами серед глядачів (48% і 52%), великих проблем у зв'язку з недотриманням санітарних нормативів фактично не виявлено. Також відсутні можливості для безперешкодного відвідування обох театрів особами з особливими потребами (не пристосовані приміщення та прибудинкова територія для пересування на візках).

Фінансування театрів здійснюється за рахунок власних доходів театрів та за рахунок фінансової підтримки з обласного бюджету.

Таблиця 2.7.

Інформація про доходи театрів у 2018 році по Житомирській області, тис.грн.*.

Назва закладів	Загальний обсяг доходів		з них							
			фінансова підтримка з обласного бюджету		від реалізації квитків на стаціонарі		від виїзної та гастрольної діяльності		інші доходи	
	сума	%	сума	%	сума	%	сума	%	сума	%
Муздрамтеатр	21569,2	100	17673,3	82,0	2871,1	13,3	222,1	1,0	802,7	3,7
Театр ляльок	6512,2	100	5531,1	84,9	335,1	5,2	554,7	8,5	91,3	1,4
Усього	28081,4	100	23204,4	82,6	3206,2	11,4	776,8	2,8	894,0	3,2

*Джерело: інформація театрів

Відповідно до розпорядження голови облдержадміністрації від 17 січня 2013 року №15 «Про затвердження переліку закладів мистецтва, для забезпечення діяльності яких надається фінансова підтримка з обласного бюджету» театрам надається фінансова підтримка з обласного бюджету для покриття поточних витрат, не забезпечених їх власними доходами, граничний відсоток якої не повинен перевищувати 90 відсотків фактичного обсягу валового доходу, одержаного за підсумками року.

Перелік платних послуг, які можуть надаватися театрами затверджується Кабінетом Міністрів України, а порядок їх надання – Міністерством культури України. Розмір плати за надання платних послуг театрами, в тому числі вартість квитків щороку затверджується керівниками таких закладів. Встановлена вартість квитка на вистави у 2018 році в театрах складала:

муздрамтеатр – 30,22 грн (середня);

театр ляльок – 25 грн. (до 1 години), 30 грн (більше 1 години).

В муздрамтеатрі затверджено вартість використання приміщення театру для проведення культурно-мистецьких заходів – 1687,41 грн. за 1 годину.

В театрі ляльок встановлено вартість проведення ігрових програм на замовлення фізичних чи юридичних осіб в сумі 1000 грн. Крім того, затверджено перелік ще 2 платних послуг:

організація занять з хореографії – 150 грн. у місяць;

надання зали в тимчасове використання для організації різних заходів – 125 грн. за 1 годину.

Відповідно до частини 2 статті 8 Закону України «Про культуру» діти дошкільного віку, учні, студенти, пенсіонери, особи з інвалідністю мають право на відвідування державних та комунальних закладів культури на пільгових умовах, передбачених законодавством. На виконання вказаної норми закону Міністерство культури України наказом від 30.01.2013 за № 43 рекомендувало керівникам підприємств, установ та організацій визначити один день останнього тижня місяця днем безкоштовного відвідування театрів інвалідами I та II групи, дітьми дошкільного віку, учнями середніх спеціальних навчальних закладів, студентами вузів, військовослужбовцями строкової служби, пенсіонерами, ветеранами Великої Вітчизняної війни, учасниками бойових дій. Однак, рішення (документально підтвержені), щодо визначення таких

«безкоштовних» днів муздрамтеатром прийнято лише у грудні 2018 року (встановлено днем безкоштовного відвідування п'ятницю останнього тижня кожного місяця за умови наявності вільних місць), театром ляльок ще не приймалось, відповідно пільги на відвідування вистав не встановлено. Разом з тим, за інформацією театру ляльок за 2018 рік 2000 глядачів безкоштовно відвідали вистави. Таку можливість згідно наказу директора театру ляльок мали діти-сироти та діти-інваліди, безкоштовне відвідування яким надається на підставі письмових звернень від інтернатних закладів та громадських організацій. Крім того, на підставі відповідних підтверджуючих документів, пільгами під час відвідування театру ляльок користуються також діти, позбавлені батьківського піклування, діти з багатодітних сімей та діти учасників бойових дій.

Таблиця 2.8.

Інформація про видатки театрів у 2018 році по Житомирській області, тис.грн. *.

Назва закладів/ джерело доходів	Загальний обсяг видатків		з них									
			зарплата з нарахуваннями		комунальні послуги та енергоносії		інші послуги		інші поточні видатки		капітальні видатки	
	сума	%	сума	%	сума	%	сума	%	сума	%	сума	%
Муздрамтеатр	21374,2	100	17228,2	80,6	1735	8,1	514,3	2,4	1455,3	6,8	441,4	2,1
облбюджет	17673,3	82,7	15742,2	73,7	1351,5	6,3	138,2	0,6			441,4	2,1
власні доходи	3700,9	17,3	1486,0	6,9	383,5	1,8	376,1	1,8	1455,3	6,8		
Театр ляльок	6530	100	5470,9	83,8	386,9	5,9	119,8	1,8	409,9	6,3	142,5	2,2
облбюджет	5531,1	84,7	5050,7	77,4	337,9	5,1					142,5	2,2
власні доходи	998,9	15,3	420,2	6,4	49,0	0,8	119,8	1,8	409,9	6,3		
Усього	27904,2	100	22699,1	81,3	2121,9	7,6	634,1	2,3	1865,2	6,7	583,9	2,1
облбюджет	23204,4	83,2	20792,9	74,5	1689,4	6,1	138,2	0,5			583,9	2,1
власні доходи	4699,8	16,8	1906,2	6,8	432,5	1,5	495,9	1,8	1865,2	6,7		

*Джерело: інформація театрів

Отже, фінансова підтримка з обласного бюджету в обох театрах становить більше 83 відсотків і спрямовується в основному на виплату заробітної плати працівникам (89,6 відсотків загальних видатків з бюджету) та проведення розрахунків за спожиті енергоносії та комунальні послуги (7,3 відсотка). У 2018 році середньомісячна зарплата працівників муздрамтеатру становила 7245 грн, театру ляльок – 6505 грн, при цьому в середньому по області по працівниках закладів культури, які фінансувались з місцевих

бюджетів – 4891 грн. Слід зазначити, що відповідно до законодавства трудові відносини з професійними творчими працівниками (художнім та артистичним персоналом) театрів оформлюються шляхом укладення контрактів. Під час опрацювання питань щодо порядку укладання та змісту контрактів, а також формування фонду заробітної плати в театрах гендерних розривів або гендерної дискримінації не виявлено.

Таблиця 2.9.

**Інформація про середні витрати театрів у 2017-2018 роках по
Житомирській області*.**

Назва закладів	Рік	Обсяг видатків, тис.грн.		Кількість глядачів, осіб	Середні витрати на 1 глядача грн.	
		всього	за рахунок бюджетних коштів		всього	за рахунок бюджетних коштів
Муздрамтеатр	2017	18 600,8	15 401,5	80 800	230	191
	2018	21 374,2	17 673,3	85 900	223	184
Театр ляльок	2017	6 444,7	5 523,6	26 100	247	212
	2018	6 530,0	5 531,1	34 400	190	161
Усього	2017	25 045,5	20 925,1	106 900	234	196
	2018	27 904,2	23 204,4	130 300	214	178

*Джерело: інформація театрів

Враховуючи те, що в театрах у 2018 році зросла у порівнянні з 2017 роком кількість вистав на 3 відсотка, а глядачів на 21,9 відсотка при цьому загальні видатки зросли лише на 11,4 відсотка, середні витрати на 1 глядача скоротились на 8,5 відсотка (за рахунок бюджетних коштів – на 9,2 відсотка). Разом з тим, у 2018 році встановлена середня вартість квитка в муздрамтеатрі покривала 13,5 відсотка витрат, в театрі ляльок – 14,5 відсотка. Тобто глядачі відвідували театри за рахунок 86,5 та 85,5 відсоткових знижок, які компенсувалися з обласного бюджету.

3. Висновки за результатами гендерного аналізу бюджетної програми:

Для проведення гендерного аналізу бюджетної програми обласна робоча група використовувала інформацію з різних джерел, а саме:

паспорти бюджетних програм за 2017-2018 роки;

звіти про виконання паспортів бюджетних програм за 2017-2018 роки;

оцінка ефективності бюджетної програми за 2018 рік;

«Звіт про діяльність театру» форма №9-нк за 2017-2018 роки;
статистичний збірник «Заклади культури, фізичної культури і спорту України у 2017 році»;
фінансові плани та звіти закладів за 2017-2018 роки;
інша інформація.

Враховуючи те, що вказана наявна інформація не містила гендерних аспектів, робоча група розробила окреме анкетування, за допомогою чого було проведено щоденний моніторинг роботи театрів за лютий-березень 2019 року.

Аналіз відповідності бюджетної програми діючим нормативно-правовим актам в галузі культури та театрів, в тому числі завданню щодо інформування і задоволення творчих потреб інтересів громадян, їх естетичного виховання, розвитку та збагачення духовного потенціалу, відповідно до якого надається фінансова підтримка театрам, в цілому засвідчив дотримання вказаних вимог. При цьому бюджетна програма має ознаки гендерно сліпої програми. Кошти програми спрямовані без урахування конкретних потреб та інтересів різних за віком, місцем проживання та соціальним статусом груп чоловіків і жінок.

Мета та завдання бюджетної програми є однаковими – інформування і задоволення творчих потреб інтересів громадян, їх естетичне виховання, розвиток та збагачення духовного потенціалу. Результативні показники паспорта бюджетної програми не мають гендерних аспектів. Крім того, показники подаються узагальнено одразу по двох театрах (які є різними за своєю потужністю та специфікою), що не дало можливості для проведення повного та коректного аналізу інформації.

За результатами проведеного гендерного аналізу бюджетної програми робоча група встановила:

1. Враховуючи відсутність затверджених мінімальних стандартів надання відповідних культурних послуг, а також обмаль необхідної статистичної та іншої звітної інформації, в межах бюджетної програми не здійснюється реальний розгляд питання щодо наявних потреб та інтересів жінок, чоловіків та/або їх груп, як отримувачів послуг в частині театрального мистецтва, а відповідно і не аналізується рівень та якість їх задоволення. Про необхідність покращення якості надання послуг, як приклад, свідчить неповна завантаженість залів (муздрамтеатр – 66,7-75,7%, театр ляльок – 30,5%).

2. Зважаючи на матеріально-технічний стан закладів існують проблеми щодо забезпечення належних умов для роботи персоналу театрів, підготовки і демонстрації якісного та сучасного продукту, а також комфортних умов для перебування глядачів (для окремих категорій населення з особливими потребами, а також відповідних санітарних умов для глядачів-жінок).

3. Визначена законодавством норма щодо загальнодоступності театрального мистецтва реалізується для мешканців міста Житомира. Також можливість отримати відповідну культурну послугу є умовно доступною для навколишніх (до міста Житомира) територій і майже не доступна для віддалених, особливо це стосується сільського населення.

4. В закладах не унормовано питання щодо реалізації права окремих категорій населення на отримання відповідних послуг на пільгових умовах (безкоштовно).

5. Діючий розподіл бюджетних коштів при плануванні та виконанні бюджетної програми не застосовує гендерних аспектів, є гендерно сліпим, отже не враховує рівень забезпечення потреб та задоволення інтересів жінок, чоловіків та/або їх груп.

Слід зауважити, що за результатами проведенного анкетування, у структурі глядачів театрів 61,4% займають жінки і 38,6% - чоловіки. Застосувавши вказану пропорцію до фактичних видатків з бюджету у 2018 році, встановлено, що розрахункові витрати на жінок склали 14 247,5 тис.грн, на чоловіків – 8 956,9 тис.грн. Проте, враховуючи статистичні дані про статевий склад чисельності постійного населення Житомирської області, пропорційне співвідношення видатків повинно бути наступним: 12 414,4 тис.грн на жінок і 10 790,0 тис.грн на чоловіків. Тобто можливо припустити, що за умови наявної статистичної пропорції фактично на жінок з бюджету витрачено на 7,9 відсотка більше, а відповідно на чоловіків менше.

Гендерні розриви щодо спрямування видатків виявлено (за результатами анкетування) також при розподілі витрат на глядачів за їх місцем проживання, а саме: лише 3 643,1 тис.грн. замість 9 560,2 тис. грн спрямовано на відвідувачів з сільської місцевості (тобто в 2,6 рази менше). При цьому видатки на мешканців міських поселень склали 19 561,3 тис.грн замість 13 644,2 тис.грн. Крім того, 79,6 % коштів фінансової підтримки з обласного бюджету або 18 470,7 тис. грн спрямовано на глядачів, що проживають у м. Житомир, що в 3,7 рази більше за

частку житомирян, згідно статистичних даних, у загальній кількості населення області (21,6%).

Тому, фактично мають місце гендерні розриви у забезпеченні споживачів відповідними послугами. Так в театрі ляльок, враховуючи наявний репертуар, найбільша цільова категорія це діти дошкільного і молодшого шкільного віку і лише частина - дорослі, які їх супроводжують (вихователі, вчителі, батьки, бабусі та інші), тобто задоволення потреб дорослого населення в театрі ляльок обмежено. В муздрамтеатрі переважають глядачі-жінки 64,7 відсотка. На гастролях театрів, потенційні глядачі обмежені як в їх кількості (1-3 рази на рік) так відповідно і в репертуарі. При цьому окремі райони області взагалі не охоплені гастрольною діяльністю театрів.

6. Існуюча система фінансової підтримки театрів з обласного бюджету (до 90%) потребує змін:

не стимулює театри до вдосконалення своєї діяльності;

не сприяє у зацікавленості театрів до залучення коштів з інших джерел, в тому числі - позабюджетних.

7. Статистична форма «Звіт про діяльність театру № 9-нк» не містить гендерної складової. Крім того, інформація про основні показники роботи включає лише дані про вистави. Інформація про інші види діяльності у зазначеній формі – відсутня. Так, наприклад інформація про кількість програм, яка є у показниках продукту бюджетних програм та результативних показників їх виконання для місцевих бюджетів у галузі «Культура», затверджених наказом Міністерства фінансів України та Міністерством культури і туризму України 01.10.2010 №1150/41.

Результативні показники паспорта бюджетної програми не мають гендерних аспектів. Крім того, показники подаються узагальнено одразу по двох театрах, які є різними за своєю потужністю та специфікою.

4. Пропозиції за результатами гендерного аналізу бюджетної програми:

1. Головному розпоряднику бюджетних коштів – управлінню культури та туризму облдержадміністрації:

1.1. В паспорті бюджетної програми:

змінити назву бюджетної програми на «Фінансова підтримка для забезпечення доступності послуг театрів»;

здійснити розмежування результативних показників за типами театральних закладів;

доповнити новими результативними показниками, а саме «відсоток глядачів пільгових категорій» та «відсоток охоплення гастрольною діяльністю адміністративно-територіальних одиниць області (райони, міста обласного значення)».

1.2. Опрацювати питання щодо вдосконалення існуючої, гендерно сліпої системи фінансової підтримки театрів (до 90 відсотків потреби) з урахуванням фактичного виконання відповідних показників їх роботи (планів, регіональної потреби, тощо) та з метою стимулювання покращення показників діяльності театрів.

2. Театрам пропонується організувати належну співпрацю з потенційними представниками цільових груп отримувачів послуг (дослідження та аналіз портрету кожної цільової групи, а саме вік, співвідношення чоловіків/жінок в групі, місце проживання, рівень освіти, рівень доходу, та інше) для визначення потреб глядачів та підготовки відповідного репертуару. Запровадження сторінки відгуків глядачів та постійний моніторинг глядацьких вподобань. За результатами досліджень забезпечити оновлення репертуарної афіші для відповідних категорій глядачів, особливо для більшого залучення молоді та чоловіків, глядачів з особливими потребами (наприклад, для відвідувачів з вадами слуху надання можливості перегляду вистав із текстовою візуалізацією на екрані в залі, для осіб із вадами зору забезпечити аудіоопис у навушниках, для людей з аутизмом та зниженою здатністю до навчання під час вистав залишати світло увімкненим, а звук приглушити, щоб відвідувачі почувались максимально комфортно і т.д.);

3. З метою покращення зручності та доступності для глядачів пропонується театрам:

опрацювати спільно з органами влади віддалених від міста Житомира адміністративно-територіальних одиниць та підприємствами-перевізниками, зміни в графіку окремих вистав;

забезпечити максимальне охоплення території області гастрольною діяльністю;

розробити проект абонементної системи відвідування вистав.

оновити сайти для покращення інформаційного забезпечення населення та розвитку і доступності електронних послуг, запровадження онлайн бронювання та придбання електронних квитків на вистави;

залучати можливості інших інтернет-ресурсів, зокрема використовувати соціальні мережі, блоги та спеціальні форуми, в тому числі для реклами театрів;

4. Власнику (обласній раді), головному розпоряднику бюджетних коштів (управління культури та туризму облдержадміністрації) спільно з театрами вживати заходів щодо створення належних умов для перебування глядачів та умов праці для персоналу закладів. При проведенні ремонтів чи реконструкції театрів неодмінно врахувати вимоги ДБН щодо забезпечення санвузлами. Також необхідно обов'язково обладнати вбиральні, розраховані на користування особами з інвалідністю в кріслах-колясках та інші спеціальні пристрої (пандуси, підйомники, поручні) для використання осіб з особливими потребами території навколо і всередині театрів.

5. Театрам вжити заходів щодо збільшення різних джерел фінансування, залучення меценатів та спонсорів для надання фінансової, матеріальної та іншої підтримки (налагодження зв'язків між закладами та бізнесом - (фандрейзинг) Розширити перелік супутніх платних послуг шляхом проведення майстер-класів, тренінгів, створення театральних студій, надання послуг по організації і проведенню свят та урочистостей, тощо.

6. Управлінню культури та туризму облдержадміністрації спільно з обласною радою та театрами упорядкувати питання щодо визначення умов відвідування вистав пільговою категорією споживачів (відповідно до наказу Міністерства культури України від 30.01.2013 №43 «Про реалізацію права соціально незахищених верств населення на відвідування підприємств, установ та організацій, які належать до сфери управління Мінкультури України, на пільгових умовах»).

7. Міністерству культури України:

7.1. З метою опрацювання і належного моніторингу питання доступності і якості культурних послуг, вжити заходів щодо затвердження мінімальних

стандартів забезпечення громадян відповідними культурними послугами, а також показників та критеріїв оцінки якості.

7.2. З метою відображення більш повної інформації про діяльність театрів вважаємо за необхідне статистичну форму «Звіт про діяльність театру № 9-нк» (річна), затверджену наказом Держстату України 23.10.2013 р. №318 (зі змінами), доповнити показниками роботи театру, а саме: кількість програм, кількість учасників програми.